

РУХАНИ
ЖАҢҒЫРУ

Ювал Ноаһ Харари

Sapiens және Homo Deus кітаптарының авторы

XXI ҒАСЫРҒА
21 САБАҚ

21 Lessons
for the
21st century

*****

YUVAL NOAH HARARI

XXI ғасырға -

21 САБАҚ

ЮВАЛ НОАҢ ХАРАРИ

Алматы
2019

ӘОЖ 94
КБЖ 63.3
Х-23

Кітапты баспаға әзірлеген:
Ұлттық аударма бюросы

Жоба жетекшісі – *Кенжеханұлы Р.*

Аудармашылар – *Искаков Е.*
Сеңгірбай М.
Сімәділ Қ.

Әдеби және жауапты редактор – *Сімәділ Қ.*

Пікір жазғандар – *Әбжанов Х., т.ғ.д., профессор*
Матыжанов К., ф.ғ.д., профессор

Харари Ювал Ноаһ.

Х-23 **XXI ғасырға – 21 сабақ** – Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры,
2019 жыл. – 384 бет.

ISBN 978-601-7943-76-9

«XXI ғасырға – 21 сабақ» – дүниежүзінің елуден аса тіліне аударылған «Sapiens: Адамзаттың қысқаша тарихы» және «Homo Deus: Болашақтың қысқаша тарихы» кітаптарының авторы Ювал Хараридің үшінші туындысы. Тарихшы бұл еңбегінде бүгінгінің мынадай өзекті мәселелерін қаузаиды: Заманауи оқиғалардың түп маңызы не? Либералдық демократия неге дағдарысқа ұшырады? Компьютер алгоритмдерінің құлы болмау үшін не істеу керек? Экологиялық қауіп-қатерден аман қаламыз ба? Дінге шынымен де қайта оралдық па? Терроризммен қалай күресеміз? Жаңа жаһандық соғыс бастала ма?

XXI ғасырдың осындай сын-қатерлеріне төтеп бере алса ғана адам баласы келесі ғасырларда Жер деп аталатын ғаламшарда тіршілігін жалғастыра бермек.

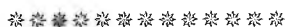
ӘОЖ 94
КБЖ 63.3

ISBN 978-601-7943-76-9

© Yuval Noah Harari, 2018
© «Ұлттық аударма бюросы» ҚҚ, 2019

*Құрметі мен сенімін жоғалтпаған жолдасым Ицикке;
қамқор болып, қолдаған анам Пнинаға;
мол қуанышқа бөлеген әжем Фанниге арнаймын.*

МАЗМҰНЫ

Кіріспе 9

БІРІНШІ БӨЛІМ. ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ СЫН-ҚАТЕР

1-ТАРАУ. Иллюзияның өшуі
Тарихтың соңы кейінге қалды 18

2-ТАРАУ. Жұмыс
Есейгенде жұмыс таппай қалуың мүмкін 36

3-ТАРАУ. Еркіндік
Big Data сізді бақылап тұр 61

4-ТАРАУ. Теңдік
Мәліметке иелік ету – болашаққа иелік ету 89

ЕКІНШІ БӨЛІМ. САЯСИ СЫН-ҚАТЕРЛЕР

5-ТАРАУ. Қауымдастық
Адамдардың тәні бар 100

6-ТАРАУ. Өркениет
Әлемде жалғыз өркениет бар 108

7-ТАРАУ. Ұлтшылдық	
<i>Жаһандық мәселеге жаһандық шешім қажет</i>	126
8-ТАРАУ. Дін	
<i>Құдай ұлтқа қызмет етеді</i>	146
9-ТАРАУ. Иммиграция	
<i>Кейбір мәдениет өзгелерден озық болуы мүмкін</i>	159
ҮШІНШІ БӨЛІМ. АШЫНУ мен ҮМІТ	
10-ТАРАУ. Терроризм	
<i>Абдырамаңыз</i>	178
11-ТАРАУ. Соғыс	
<i>Адамзаттың ақымақтығына атүсті қарамайық</i>	190
12-ТАРАУ. Мойынсұну	
<i>Әлемнің тұтқасы емессіз</i>	201
13-ТАРАУ. Құдай	
<i>Құдайдың атын босқа атама</i>	217
14-ТАРАУ. Секуляризм	
<i>Көлеңкеңнен қашпа</i>	224
ТӨРТІНШІ БӨЛІМ. АҚИҚАТ	
15-ТАРАУ. Надандық	
<i>Бәрін білем десеңіз – қателесесіз</i>	238
16-ТАРАУ. Әділдік	
<i>Әділдік ұғымын қайта қарау қажет шығар</i>	245
17-ТАРАУ. Жалған шындық	
<i>Кейбір жалған ақпарат ел есінде ұзақ сақталады</i>	254

18-ТАРАУ. Ғылыми фантастика	
<i>Болашақ кинодағыдай болмайды</i>	270
БЕСІНШІ БӨЛІМ. ИКЕМДІЛІК	
19-ТАРАУ. Білім беру	
<i>Өзгерістен мәңгі ештеңе жоқ</i>	282
20-ТАРАУ. Өмірдің мәні	
<i>Өмір – біреудің ойдан шығарған әңгімесі емес</i>	293
21-ТАРАУ. Медитация	
<i>Зейін қойсаңыз болды</i>	335
<i>Ескертпелер</i>	347
<i>Алғыс</i>	381
<i>Автор туралы</i>	383